В.С.КУХТА, В.В. ТАРАСОВ, Є.С. МЕЛЬНИК

ЕКСКУРС В РЕНТГЕНОСТОМАТОЛОГІЮ

Стаття розглядає використання рентгенівських досліджень в стоматології.
Ключові слова: стоматологія

Статья рассматривает использование рентгеновских исследований в стоматологии.
Ключевые слова: стоматология

The article reviews the use of X-ray studies in dentistry.
Key words: dentistry

Зображення людського тіла в рентгенівських променях стало невід'ємною й повноправною частиною дослідження хворого.

Відкриття Вільгельма Рентгена стало важливою віхою в історії наукової фотографії. З моменту появи флюоресцентного екрану (1878) та вакуумної трубки Крукса (1879) основні ланки апарату вже були створені, то ж відкриття Рентгена було і щасливим випадком, і логічним завершенням наукового поступу.

Впродовж 100 років рентгенологія перетворилась в поважну науку й отримала особливі привілеї в медицині та наукових дослідженнях. Перші «рентгенологічні герої» - знімки рук Рентгена і зубів Валькгофа, поважних в медицині людей, на жаль для історії не збереглися.

1940

Але дуже швидко, опершись на свою попередницю з 1841 року - фотографію, рентгенологія більше не втрачала своїх творів й потомки можуть любуватися її унікальними можливостями. Сьогодні вже не дискутують про велике майбутнє рентгенології, бо в неї вже є достатнє пошани славне минуле. Однак зближення вже в кінці 20-го століття трубки Рентгена з комп'ютером породило цифрову радіографію й, здається, рентгенографія сягла свого апогею.

Рентгенологічне дослідження якнайширше застосовується в усіх розділах стоматології з метою:

1 - діагностики вад (аномалій), травм, карієсу і пульпіту, верхівкового періодонтиту;
2 - раннього виявлення патології пародонта (пародонтит, пародонтоз);
3 - динамічного спостереження (моніторінгу) за розвитком патологічного процесу;
4- диференційної діагностики хвороб порожнини рота;
5- контролю результатів та ефективності лікування в безпосередні і віддалені сроки.
6 - технологічного забезпечення новітніх методів лікування (ендодонтія, дентальна імплантологія, інше);
7 - виявлення сторонніх тіл.

Рентгенодіагностика базується на використанні рентгенівського проміння, відкритого Іваном Пулієм, та методологічно-практичних основах, розроблених В.К.Рентгеном.

Рентгенівські промені - це вид променистої енергії з дуже короткою довжиною хвилі. Воно невидиме і здатне проникати через тканини, має фотохімічний вплив на світлочутливу плівку (рентгенографія), флюоресцентний екран (рентгеноскопія) чи спеціальну дискету, з якої отримана інформація переноситься в комп'ютер (цифрова радіографія). Відомі також іонізуюча та біологічна здатність рентгенівських променів, що теж використовується в медицині (гігієнічно-санітарний контроль, радіологічний нагляд, рентгенотерапія).

8 листопада 1895 р. Вільгельм Конрад Рентген в затемненій лабораторії фізичного інституту Вюрцбурзького університету в Баварії власними очима вперше побачив на флюоресцентному екрані (кусок покритого кристалами платиноціаната барія картону)

БІБЛІОТЕКА
ЛЬВІВСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ ФІЗИЧНОЇ
КУЛЬТУРИ

невидиме до цього світло. Дослідник імпульсивно прикрив долонею трубку Крукса, щоби перервати потік х-променів відкритих І.Пулюєм, і всупереч сподіванням на картоні засвітився силует костей власної руки. Жах і диво !!! Неочікуване, хоч і давно сподіване чудо, народжувало генія невидимого раніше світу. Рентген, який вже 22 грудня 1895 року подарує до Різдва коханій дружині знамениту першу рентгенограму "живої плоті" - її кисть руки. 28.12.1895 р. - перша попередня публікація В.Рентгена в працях Вюрцбурзького фізико-медичного товариства 28 січня 1896р. - день першої публічної демонстрації свого винаходу на лекції, цього ж товариства. Через 5 років Рентгену присудили першу в Історії Нобелівську премію з фізики, заслужену нагороду за відкриття, що стало основою великих досягнень у медицині.

Коли Roentgen Wilhelm Konrad (1845-1923) у Вюрцбургу відкрив свій метод, то вже через два тижні професор стоматології Walkhoff зробив перший рентгензнімок власних зубів. Незабаром Рентгена запрошують на роботу у Мюнхенський університет. В 1902 році на перший курс Мюнхенського університету поступив А.Цешинський і ще студентом захопився ідеєю асистента В.Міллєра О.Діка виготовлення дентальних рентгенівських знімків, розробив проекції, вдосконалив методику отримання рентгенограм зубів, працюючи молодшим (1905-1906рр.) і першим асистентом (1906-1908рр.) в хірургічній клініці Бертена. В 1907 році він вже демонстрував перший у світі атлас рентгенівських знімків зубів, в т.ч. у Львові на лікарському з'їзді.

Атлас на сьогодні зберігається в архіві Мюнхенського університету і не був виданий з огляду на заперечення вчителя молодого А.Цешинського професора Бертена, який претендував на співавторство. Лише після захисту в 1911 р. докторської дисертаці "Ueber extra orale Kieferaufnahmen" (до речі, з нотою summa cum laude) А.Цешинський видає в 1912 році підручник дентистичної рентгенології на німецькій мові "Zahnarztliche Roentgenologie und Klinische Zahnheilkunde im Roentgenbild", який перевидавався в 1924 і 1926 рр. і пізніше численно різними мовами. За великі заслуги в 1935 р. завідувач кафедри стоматології Львівського університету професор Антін Цешинський відзначений FDI - міжнародною федерацією стоматологів найвищою нагородою: "Медаллю Міллєра". В 1940 році обраний членом-кореспондентом АМН СРСР. Почесний член наукових стоматолічних товариств Відня, Праги, Кракова, Бордо, Нью-Йорка, Вашингтона, Буенос-Айреса.

В Галичині перший рентгенівський апарат встановили у Львівському загальному шпиталі (Чернігівська, 7) і діагностичний рентгенкабінет почав функціонувати з 1911 року. В наступному 1912 р. рентгенапарат встановили і в дентистичній амбулаторії зубо-щелепової клініки медичного факультету Львівського університету. З 1925 року починає працю рентгенологом у загальній лікарні Львова, дитячій лікарні ім. Св.Софії та "Народній лічниці" випускниця Харківського університету дрогобичанка Ярослава Рудницька-Криштальська (1898-1966), яка своєю сподвижницькою працею на ниві галицької рентгенології користувалася загальновизнаним у медичному світі авторитетом лідера західноукраїнської рентгенології. Перейшла всі ступені фахового зростання: завідувачка рентгенологічним відділенням і курсу рентгенології, асистент кафедри пропедевтичної терапії, доцент і перший завідувач кафедрою рентгенології з медичною радіологією, організованої нею в 1955 році. В умовах тоталітарного режиму не мала перспектив захисту докторської дисертації і отримання звання професора через доноси політичного змісту (батько - активний учасник становлення ЗУНР, сама - санітарний хорунжий УСС, визначна громадська діячка прогресивних українських організацій), але в медичних колах і в народі її визнали як професора рентгенології, яка очолювала фахове товариство й львівську школу рентгенологів. Студенти справедливо цінували її високу інтелегентність і патріотизм, врівноваженість і справедливість, сердечність, чуйність, самовідданість у праці, її виняткову скромність, доброзичливість, доступність, глибокі знання, широку медичну ерудицію та високу культуру спілкування. Сподвижниками

рентгеностоматології у Львові були колоритні особистості вчених: професор Антін Цешинський, доцент Ярослава Криштальська, професори Олександр Коваль і Любомира Луцик. Сусідство кафедр рентгенології і стоматології й особиста дружба лідерів галицької рентгенології і стоматології безумовно позначались на їх співпраці й стоматологія скористалась з усіх можливостей тогочасної рентгенології.

За останніх півтори століття медична візуальна документація від звичайного фото, через рентгенографію, кіно і відео доповнила обмежені можливості лікарського ока, яке може зберігати зображення на своїй сітківці впродовж лише 0,1 секунди. Тепер медицина може спостерігати в статиці і динаміці мікроскопічні рівні в клітинах, невидимі кольорові термограми людського тіла, швидкозмінні біохімічні процеси, скриті простори і глибини людського тіла.

Спектр візуального дослідження сьогодні надзвичайно широкий: одноразова експозиція, хронофотографія, ендоскопічні споглядання та хірургія, швидкісне фотокіно, зображення в рентгенівських та УФ-променях, видимому, інфрачервоному і мікрохвильовому діапазонах, з допомогою оптичного, поляризаційного, електронного, растрового, іонного мікроскопів, явища інтерференції, дисперсії та поляризації, голографічні, ангіографічні та цифроворадіологічні зображення. В поєднанні з іншими діагностичними методами отримання зображень (УЗ-ехолокація, комп'ютерна томографія, ЯМР, радіографія, діафаноскопія (транслюмінація), люмінісценція в УФП, термографія в ІЧП і т.д. медицина отримала неабиякі можливості обстеження хворого, в т.ч. й стоматологічного. Останніми в цьому ряді з'явились ендоскопічні та стоматологічні відеосистеми, наприклад, Dentocam та цифрова рентгенорадіографія, які дозволяють створити архів даних, копіювати на звичайний папір і передавати їх по зв'язку, в т.ч. в системі Internet. З таким потужним арсеналом стоматологи працюють в третьому тисячолітті.

ЛІТЕРАТУРА

1. Кухта С., Цєшинські А., //Зіменковський Б.С., Гжегоцький М.Р., Луцик О.Д. Професори ЛМНУ імені Данила Галицького: 1784-2006. – Л., Наутілус, 2006. – С.296.

Н.В. ЛИСАК. І.В. САВКА,
С.П.ХОМА, О.Ф. ПАВЛИШИН

ФІЗИЧНА ПІДГОТОВЛЕНІСТЬ СТУДЕНТІВ ЛЬВІВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ. ІВАНА ФРАНКА

В даній статті представлений матеріал констатуючого педагогічного експерименту, який полягав у вивченні оцінки фізичної підготовленості студентів чотирьох факультетів 1-2 курсів Львівського національного університету ім. Ів. Франка. В результаті цього ми отримали наступні дані: найкраще фізично підготовлені студенти, які навчаються на факультеті прикладної математики, середній бал яких становить 4,10. На другому місці студенти філософського факультету, середній бал яких становить 3,85 бала, дещо нижчі показники рівня фізичної підготовленості у студентів економічного факультету 3,80 бала і найнижчий рівень фізичної підготовленості показали студенти, які навчаються на факультеті іноземних мов їхній показник становить 3,70 бала.

Ключові слова: фізична підготовленість, оцінка, студенти, бали.

В данной статье представленный материал констатирующего педагогического эксперимента, который состоял в изучении оценки физической подготовленности студентов четырех факультетов 1-2 курсов Львовского национального университета им. Ів. Франко. В результате этого мы получили следующие данные: лучше всего